

к. е. н. Вівчар О. І., к.е.н., доц. Зяйлик М. Ф.

Концептуальні основи фінансово-економічної безпеки банківського контролю над економічною злочинністю

Оцінювання реалій у банківській сфері свідчить про те, що вітчизняна політика щодо захисту банківської безпеки не склалася як єдиний цілісний механізм функціонування. Реальний стан у сфері банківської діяльності – це внутрішня неузгодженість складових елементів цілісної системи банківської безпеки. Одним з основних завдань забезпечення фінансово-економічної безпеки вагоме місце посідає необхідність захисту банківського сектору від загроз зовнішнього та внутрішнього характеру. Фінансово-економічна безпека банківського сектору має велике значення у контексті слідування національним інтересам України, оскільки падіння довіри до банків завдає збитків фінансовій безпеці всієї країни.

Безпека банківської системи – це стан банківської системи, за якого забезпечуються умови для її стабільного й ефективного функціонування, максимізації прибутку та оптимального використання її ресурсів для соціально-економічного розвитку країни. За таких умов фінансова стабільність максимально захищена від цілеспрямованих дій певної групи осіб і організацій або фінансової ситуації, що виникає ззовні і всередині банківської системи.

Фінансово-економічна безпека банківського контролю визначається як процес, за допомогою якого керівники забезпечують відповідність фактичних дій запланованим заходам. Основною метою системи банківського контролю є своєчасне виявлення відхилень від нормального (запланованого) проведення і здійснення адекватних управлінських заходів щодо покращення становища для забезпечення виконання розроблених планів, досягнення встановлених цілей діяльності (рис. 1).

Рис. 1. Особливості фінансово-економічної безпеки банківського контролю над економічною злочинністю

Для виконання банківського контролю над економічною злочинністю необхідна повна, достовірна і своєчасна інформація. Інформація також має бути систематизована, проаналізована, інтерпретована і агрегована. Слід зазначити, що робота контролера зводиться не тільки до підготовки та надання інформації для керівництва. Контролери також активно залучаються до процесу управління банком, а саме: беруть участь в ухваленні стратегічних, тактичних і оперативних рішень; разом із менеджментом забезпечують координацію зусиль окремих підрозділів банку; забезпечують функціонування банку як єдиного організму, що дозволяє досягати високих результатів у боротьбі з економічною злочинністю.

Контролер у системі фінансово-економічної безпеки банку відповідає не тільки за розробку комплексу заходів щодо боротьби з економічною злочинністю, але і за адаптацію персоналу банку до роботи в рамках створеної системи фінансово-економічної безпеки. В його обов'язки також входить забезпечення учасників процесу фінансового управління необхідною фінансово-економічною інформацією, наприклад, фактичними даними минулих періодів, цільовими показниками на перспективу, плановими значеннями ряду коефіцієнтів, лімітів і нормативів. Контролер також відповідає за організацію процесів попередження криз, а тому він повинен володіти необхідними повноваженнями для здійснення заходів щодо забезпечення фінансово-економічної безпеки.

Підсистема контролю та оцінки результатів банківського контролю економічної злочинності не обмежується тільки внутрішнім контролем за реалізацією заходів щодо забезпечення фінансово-економічної безпеки і оцінкою їх результативності, але і є ефективною координуючою системою забезпечення взаємозв'язку між формуванням інформаційної бази, діагностикою, плануванням і контролем.

Отже, банківський контроль над економічною злочинністю, з одного боку, є завершальним етапом процесу забезпечення фінансово-економічної безпеки банків, а з іншого – це ланка, яка поєднує всі інші складові запропонованої системи. Він забезпечує зворотний зв'язок, оцінюючи ефективність фінансово-економічних заходів і звертаючи увагу керівництва на значні відхилення від запланованих показників, що дає можливість ухвалювати оперативні управлінські рішення, спрямовані на боротьбу над економічною злочинністю банківського сектору. Застосування контролю дозволяє істотно підвищити ефективність дії системи фінансово-економічної безпеки банків та банківських установ в цілому.